

OTSUS

27.06.2024 nr 5-5/2024-039

Koondumisele nr 21/2024 AKTSIASELTS HELMES / Trinidad Wiseman OÜ loa andmine

1. Koondumine

03.06.2024 esitas AKTSIASELTSi HELMES (registrikood 10364097) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid AKTSIASELTS HELMES, Timento Capital OÜ (registrikood 16992251), Moongi Investments OÜ (registrikood 16992587), Trismarkit OÜ (registrikood 11490094), Alan Altermann (isikukood [...]), Vanaaseme talu OÜ (registrikood 16955557), Andrus Sarv (isikukood [...]), Hegle Sarapuu-Johanson (isikukood [...]), Marko Leppik (isikukood [...]) ja Peeter Ossip (isikukood [...]) 31.05.2024 osade müügilepingu (leping). Lepingu kohaselt kavatses AKTSIASELTS HELMES omandada 75% äriühingu Trinidad Wiseman OÜ (registrikood 11244225) osadest.

Tehingu tulemusel omandab AKTSIASELTS HELMES valitseva mõju Trinidad Wiseman OÜ üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 punktis 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 03.06.2024 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teadaande väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks AKTSIASELTS HELMES ja Trinidad Wiseman OÜ.

AKTSIASELTS HELMES kuulub äriühingute Helmes Group AS ja Osahinguga DSVH kaudu Jaan Pillesaare (isikukood [...]) valitseva mõju alla. AKTSIASELTSi HELMES põhitegevuseks on digitaalsete tarkvaralahenduste (äriprotsesside digitaliseerimise lahenduste) loomine. AKTSIASELTSi HELMES peakontor asub Tallinnas ning ettevõtjal on arenduskeskused Tallinnas, Riias (Läti), Thbilisis (Gruusia), Kaunases (Leedu), Vilniuses (Leedu), Klapiedas (Leedu) ja Varssavis (Poola). Väiksemad kontorid asuvad San Diegos (Ameerika Ühendriigid), New Jerseys (Ameerika Ühendriigid), Mumbais (India) ja Tartus.

AKTSIASELTSi HELMES pakutavad teenused on näiteks personaalselt kohandatud tarkvara

ning mobiilirakenduse arendus, andmete analüüs, teenusedisain, IT auditid ja tarkvara moderniseerimine. Samuti on AKTSIASSELTS HELMES Aurea ja Progress Software Corporation partner ning müüb edasi nende ettevõtjate pakutavaid tarkvaralitsentse.

AKTSIASSELTSiga HELMES samasse kontserni kuuluvad järgmised ettevõtjad:

- SIA Helmes Lativa (Läti) – põhitegevuseks IT lahenduste pakkumine;
- Telesoftas UAB (Leedu) – põhitegevuseks IT lahenduste pakkumine;
- Helmes FA OÜ (Eesti) – põhitegevuseks ärinõustamine jm juhtimisalane nõustamine;
- Ooo SolbergSoft (Valgevene) – tegevus on lõpetamisel;
- Helmes Georgia Ltd. (Gruusia) – tegevus on lõpetamisel;
- Helmes Poland sp. z o.o, (Poola) – põhitegevuseks IT lahenduste pakkumine;
- Solbeg Group Inc. (Ameerika Ühendriigid) – põhitegevuseks IT lahenduste pakkumine;
- Helmes Investments OÜ – põhitegevuseks investeerimine võlakirjadesse, väärtpaberitesse jms finantsvahenditesse.

Trinidad Wiseman OÜ on äriühing, mille põhitegevuseks on tarkvaraarenduste, täpsemalt teenusedisaini ja digimuutuse teenuste pakkumine. Teenusedisaini puhul analüüsitakse ja disainitakse võimalikke organisatsiooni muutmise protsesse ning teenuse osutamise kanaleid või vahendeid. Digimuutuse käigus luuakse klientidele erinevaid digimuutuse loomeid, näiteks veebileheküljed, iseteenindused jm e-teenused, sh sündmuse peale automaatselt käivituvad sündmusteenused. Lisaks on Trinidad Wiseman OÜ Atlassian Platinum Solution partner ning tegeleb selle raames Atlassiani toodete (peamiselt Jira ja Confluence) müümise, seadistamise, arendamise ja haldamisega, samuti seminaride ja koolituste läbiviimisega.

Trinidad Wiseman OÜ omab 46%-list osalust Intalex Insight OÜ-s, kuid samas omab ta vetoõigust ettevõtja strateegiliste otsuste tegemisel ehk negatiivset valitsevat mõju. Intalex Insight OÜ pakub masinõppe- ja ärianalüütika tarkvaralahendusi, sh aitab ettevõtjatel juurutada reaalaia info põhjal töötavaid ärianalüüsi ja aruandluse lahendusi.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste eelmise majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määrus nr 69 „Koondumise teate esitamise

juhendi“ (edaspidi juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Koondumise osaliste ja nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjate äritegevused Eestis kattuvad horisontaalselt (i) tarkvaraarendusteenuste osutamisel, (ii) andmeanalüüsi lahenduste pakkumisel ning (iii) tarkvara litsentside müügil.

3.2.1 Tarkvaraarendusteenuste osutamine

Koondumise teate kohaselt peetakse tarkvaraarendusteenuste osutamise all silmas klassikalist kliendile tema vajadustele vastava tarkvara loomist ning selle tarkvaraga seonduvat haldust kogu tarkvara elutsükli jooksul. Tarkvaraarendusteenuse osutamine on võimalik erinevatel viisidel, st võib pakkuda laia valikut tarkvaraarendusteenuseid või spetsialiseeruda konkreetse funktsionaalsusega tarkvaraarendustele. Samuti jagunevad tarkvaraarendusteenused nn *back-end* ja *front-end* arendusteks. *Back-end* arendajad keskenduvad serveripoolsele loogika loomisele, andmebaaside haldamisele, kasutajaliidese päringute käsitlemisele jm taustaloogika arendamisele. *Front-end* arendajad tegelevad eelkõige veebilehe või rakenduse kasutajaliidese (*UI, user interface*) ja kasutajakogemuse (*UX, user experience*) poolega, mis hõlmab veebilehe arendamist, elementide kujundamist ja paigutust ning vastavat kasutajakogemuse juhtimist.

Koondumise teate kohaselt on nii AKTSIASELTS HELMES kui Trinidad Wiseman OÜ teoreetiliselt võimelised pakkuma terviklikku tarkvaraarendust, kuid tegelikkuses nende fookus erineb, sest alati pole kliendil tervikteenust vaja, samuti võimaldab spetsialiseerumine pakkuda kvaliteetsemat teenust. AKTSIASELTSi HELMES puhul on tarkvaraarendusteenuste fookuseks *back-end* lahenduste pakkumine, mille puhul on esmatähtis tarkvara funktsionaalsus. Teenus on suunatud ettevõtjatest kasutajatele ning tarkvara kasutajakogemus jääb suhteliselt teisejärguliseks. [...]. Trinidad Wiseman OÜ keskendub seevastu teenusedisaini (sh tarkvara graafiline disain, interaktsioonidisain) ja digimuutuse pakkumise kaudu pigem parema kasutajakogemuse pakkumisele, nn *front-end* tarkvara arendused, kus tema tegevuse eesmärk on lihtsustada lõppkasutajate kasutajakogemust (nt veebisüsteemide arendus, iseteeninduste arendus, e-teenused).

Euroopa Komisjon on tarkvara pakkumise (*supply of software*) valdkonda puudutavates koondumise otsustes¹ leidnud, et tarkvaraarendused koosnevad viiest põhilisest etapist: (i) analüüs; (ii) disain; (iii) rakendamine ehk koodi kirjutamine, programmeerimine; (iv) testimine ning (v) tarnimine ja uuendamine. Valminud tarkvara võib segmentida lähtuvalt lõppkasutajast (äritarkvara või eraisiku poolt kasutatav tarkvara) või majandussektorist, kus tarkvara kasutatakse. Tarkvara funktsionaalsuse osas on Euroopa Komisjon omakorda eristanud (i) infrastruktuuri tarkvara (*infrastructure software*) ja (ii) programmi tarkvara (*application software*) või jaotanud turgu funktsionaalsusest lähtuvalt: (i) infrastruktuuri tarkvara, (ii)

¹ Nt Euroopa Komisjoni juhtumid nr M.8223 – Micro Focus / HPE Software Business ([link](#)); M.4747 – IBM / TELELOGIC ([link](#)).

mitmesugused tarkvara tooted, mis võimaldavad programmidel serverites toimida, millele saab ligipääsu üle võrgu ja mis on võimelised ühenduma erinevate andmebaasidega (*middleware software*), (iii) programmide- ja kontoritarkvara ning (iv) operatsiooni/brauseri tarkvara. Tarkvara pakkumise kaubaturu geograafilise ulatuse osas ei ole Euroopa Komisjon eelpool viidatud koondumiste otsustes lõplikku seisukohta võtnud, kuid on pidanud võimalikuks, et vastav geograafiline ulatus on Euroopa Majanduspiirkond või isegi ülemaailmne, sest piirkonniti tarkvara pakkumine ei erine ning klientide nõuded tarkvaraarendajatele on samad olenemata sellest, kus tarkvaraarendajad ise asuvad.

Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit on teinud Eestis registreeritud tarkvara pakkuvate ettevõtjate osas turuülevaate², mille kohaselt oli Eestis 2022. aastal kokku 8952 tarkvaraarendusteenuseid pakkuvat ettevõtjat, kelle müügitulu kokku oli ligikaudu 4,3 miljardit eurot ning millest ligikaudu 2,88 miljardit eurot (st ligikaudu 65%) moodustas eksport.

Eestis registreeritud tarkvaraarendusega tegelevatest ettevõtjatest on teinud ülevaate³ Äripäeva infopank, mille kohaselt valimisse kuuluvate ettevõtjate müügitulu 2022. aastal oli kokku ligikaudu 1,692 miljardit eurot, millest Eestis saadud müügitulu moodustas ligikaudu 596,2 miljonit eurot. AKTSIASELTSi HELMES müük Eesti klientidele moodustas ligikaudu [...] miljonit eurot ning Trinidad Wiseman OÜ vastav käive ligikaudu [...] miljonit eurot ehk koondumise osaliste ühiseks osakaaluks kujunes ligikaudu [5-10]%. Konkurentsiamet nõustub koondumise teate esitajaga, et tegemist on suures osas ekspordile suunatud toodetega, sest väga suur osa käibest teenitakse väljaspool Eestit. Laiema geograafilise piirkonna puhul, kus arvestatud on ka väljaspool Eestit asuvat müügitulu, oli AKTSIASELTSi HELMES käive ligikaudu [...] miljonit eurot ning Trinidad Wiseman OÜ vastav käive ligikaudu [...] miljonit eurot ehk ühiseks osakaaluks kujunes ligikaudu [5-10]%.

3.2.2 Andmeanalüüsi lahenduste pakkumine

AKTSIASELTS HELMES ja Trinidad Wiseman OÜ-ga valitseva mõju kaudu seotud ettevõtja Intelx Insight OÜ tegelevad ka andmeanalüüsi lahenduste pakkumisega. Nimetatud teenused hõlmavad ärianalüüsi (BI) ja masinõppe (AI) lahenduste loomist ning nende eesmärgiks on andmeanalüüsi protsesside automatiseerimine, äriotsuste tõhususe suurendamine ning süsteemide protsesside efektiivsemaks ja kiiremaks muutmine. Andmeanalüüsi projektide alla kuuluvad näiteks eelarvestamise protsesside lahendused, finants-, müügi-, tootmis- jms analüüsid ning kestlikkust ja keskkonda puudutavate aruannete (*Environmental, Social and Governance* ehk ESG-aruanne) automatiseerimine. Teenus erineb klassikalisest tarkvaraarendusest, kuna kasutatakse kolmanda ettevõtja poolt loodud tarkvaralahenduse (nt Power BI ja AI) integreerimist.

Andmeanalüüsi lahenduste pakkumise osas ei olnud täpsed andmed kogu turumahu kohta avalikult kättesaadavad, kuid koondumise osaliste hinnangul tegeleb enamus tarkvaraarendusteenustega seotud ettevõtjaid teatud määral andmeanalüüsi teenuste pakkumisega, sest teenuse pakkumiseks vajalik alustarkvara on vabalt kättesaadav (nt Microsoft, Amazon, IBM, Oracle). Seega on võimalik hinnata andmeanalüüsilahenduste pakkumist üldise tarkvaraarenduse pakkumise kaudu. Koondumise teate esitaja on tuginenud koondumise osaliste turumahu

² Eesti info- ja kommunikatsioonisektori peamiste majandusnäitajate analüüs 2020-2022 on lisatud koondumise teatele.

³ Äripäeva infopanga andmed 2022. aasta kohta on lisatud koondumise teatele. Koondumise osaliste hinnangul on ülevaates esitatud ettevõtjate müügitulud 2023. aastal kasvanud eelkõige inflatsiooni tõttu, kuid turuosade proportsioonid ei ole oluliselt muutunud.

hindamiseks Eestis registreeritud kaheksa suurema ettevõtja majandusaasta aruannetes kajastatud andmetele, kes on märkinud andmeanalüüsi lahenduste pakkumise oma põhitegevusena. Esitatud arvestuste kohaselt oli nimetatud ettevõtjate müügitulu 2022. aastal kokku ligikaudu 31,4 miljonit eurot, millest Trinidad Wiseman OÜ-ga valitseva mõju kaudu seotud ettevõtja Intelx Insight OÜ müügituluks oli ligikaudu [...] miljon eurot ja AKTSIASELTSil HELMES ligikaudu [...] tuhat eurot, seega kujunes koondumise osaliste ja nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjate ühiseks turuosaks ligikaudu [0-5]%

3.2.3 Tarkvara litsentside müük

Tarkvara litsentside müügi puhul on tegemist teiste ettevõtjate poolt loodud tarkvara litsentside edasimüügiga ning müügiga seonduva kasutajatoe pakkumisega. Erinevalt tarkvaraarendusteestest ja andmeanalüüsi lahenduste pakkumisest ei hõlma tegevus traditsioonilist tarkvara arendust.

AKTSIASELTS HELMES on Aurea ja Progress Software Corporation partner ning müüb edasi nende ettevõtjate poolt pakutud tarkvara litsentse, nt Aurea Messenger integratsiooniplatform (ärikriitilise andmevahetuse tagamine väga erinevate ja komplitseeritud süsteemide vahel), Progress OpenEdge (tarkvaraarendusplatform äri- ja missioonikriitiliste infosüsteemide arendamiseks), Progress Corticon (otsustusprotsesside automatiseerimise lahendus). Trinidad Wiseman OÜ müüb Atlassiani tooteid, mis on meeskondade koostöötamist võimaldavad lahendused, nt Jira (projektijuhtimine ja projektide probleemide kaardistamine ning kasutajatoe pakkumine) ja Confluence (dokumentatsiooni esitamise lihtsustamine).

Eelnevast nähtub, et AKTSIASELTSi HELMES poolt edasimüüdavad tarkvaralitsentsid on oma funktsionaalsusest tulenevalt seotud andmevahetuse ja tarkvaraarendusega ning Trinidad Wiseman OÜ poolt müüdavad litsentsid on mõeldud töötajate koostöö lihtsustamiseks ja töövoogu juhtimiseks, mistõttu ei ole tarkvara funktsionaalsust arvestades tegemist omavahel konkureerivate⁴ tegevustega. Seega võib järeldada, et koondumise osaliste tegevustes puudub horisontaalne kattuvus tarkvaralitsentside müügi osas.

Kuivõrd kõnesoleva koondumise puhul ei teki koondumise osaliste tegevustes juhendi § 8 lõike 3 punktide 1 ja 2 tähenduses horisontaalselt ega vertikaalselt mõjutatud kaubaturgusid ning koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda ühelgi koondumisega seotud kaubaturul, ei ole kaubaturgude ega nende geograafiliste ulatuste täpne piiritlemine antud koondumise puhul vajalik.

4. Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

⁴ Vt Euroopa Komisjoni juhtum M.8994 - MICROSOFT / GITHUB ([link](#)), p 84

Tarkvaraarendusteenuste osutamisega tegelevad mõlemad koondumise osalised, kuid nende pakutavad teenused keskenduvad erinevatele tarkvaraarenduse etappidele, on erineva funktsionaalsusega ning on suunatud erinevatele kliendigruppidele. AKTSIASELTSi HELMES poolt pakutav tarkvaraarendus on seotud nn *middleware* tarkvara lahenduse pakkumisega ning pakutud tarkvara on omakorda suunatud professionaalsele ärikliendile kasutamiseks (nn *back-end* tarkvara arendused), Trinidad Wiseman OÜ fookuseks on *front-end* tarkvara arendused, mis keskenduvad lõppkasutajate paremale kasutajakogemusele. Konkurentsiamet hindas üldist tarkvaraarendusteenuste pakkumist, kus koondumise osaliste ühiseks turuosaks kujunes 2022. aasta andmeid aluseks võttes [5-10]%. Tarkvaraarendusteenuste osutamise valdkonnas tegutseb mitmeid ettevõtjaid, koondumise osaliste suuremateks konkurentideks on Nortal AS, Eleks Holding OÜ, Pipedrive OÜ, Playtech Estonia OÜ.

Andmeanalüüsi lahenduste pakkumist võib pidada tarkvaraarendusteenuste osutamise üheks alamturuks, sest traditsioonilise tarkvaraarendusega tegeleva ettevõtja jaoks sisenemisbarjäärid sisuliselt puuduvad. Koondumise osaliste ja nendega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjate ühine turuosa andmeanalüüsi lahenduste pakkumisel oli ligikaudu [0-5]%. Andmeanalüüsi lahenduste pakkumisel on koondumise osaliste suurimateks konkurentideks samad äriühingud, mis tarkvaraarendusteenuste osutamisel. Lisaks tegeleb andmeanalüüsi lahenduste pakkumisega hulgaliselt spetsialiseerunud ettevõtjaid, näiteks Tietoevry Estonia AS, AS BCS Itera, Stacc OÜ, Datafruit OÜ.

Kõnesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturgude struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eelnevast ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1 otsustab Konkurentsiamet

anda loa AKTSIASELTS HELMES ja Trinidad Wiseman OÜ koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavastegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

(allkirjastatud digitaalselt)

Küllli Haab
regulatsiooniteenistuse juhataja-peadirektori asetäitja

*Konkurentsiameti 27.06.2024 otsuse nr 5-5/2024-039
ärakiri on samane originaaliga. Ärakirjast on välja
jäetud ärisaladused ja isikuandmed, vastavad kohad on
tekstis tähistatud nurksulgudega.*

/Kairi Kaasik-Aaslav/ 09.07.2024